

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยปริทัศน์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การรู้สารสนเทศ
 - 1.1 แนวคิดการรู้สารสนเทศ
 - 1.2 การรู้สารสนเทศกับการศึกษาระดับอุดมศึกษา
 - 1.3 การรู้สารสนเทศกับครู
 - 1.4 มาตรฐานการรู้สารสนเทศระดับอุดมศึกษา
2. สภาพแวดล้อมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาคณะครุศาสตร์
 - 2.1 การจัดการเรียนการสอนของของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
 - 2.2 การสอนการรู้สารสนเทศของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
 - 2.3 ลักษณะรายวิชาของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
 - 2.4 การจัดบริการและกิจกรรมของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยในประเทศ

1. การรู้สารสนเทศ

1.1 แนวคิดการรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศ หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะของบุคคลในการระบุความต้องการสารสนเทศของตนเอง ความสามารถในการค้นหา แสวงหาสารสนเทศ การเข้าถึงแหล่งความรู้ ความสามารถในการวิเคราะห์ การประเมินสารสนเทศ ตลอดจนความสามารถในการใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ การรู้สารสนเทศ พัฒนามาจากการรู้หนังสือ แต่ขยายขอบเขตกว้างกว่า เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป การรู้สารสนเทศ ยังไม่มีศัพท์บัญญัติเป็นภาษาไทยอย่างเป็นทางการ จึงมีผู้ใช้คำภาษาไทยแตกต่างกันออกไป เช่นการรู้สารสนเทศ การรู้เท่าทันสารสนเทศ ความรอบรู้สารสนเทศ ความสามารถทางสารสนเทศ (ชุดิมา สัจจามันท์ 2548: 35)

การรู้สารสนเทศเป็นทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะและกระบวนการอันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนรู้และทักษะชีวิต ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้รู้สารสนเทศและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การรู้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานเป็นองค์ประกอบสำคัญของสารสนเทศ โดยเฉพาะในกระบวนการเข้าถึงและค้นคืนสารสนเทศจากฐานข้อมูลรายการสาธารณะ จากอินเทอร์เน็ต หรือจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ

ด้านภาษา ความรู้และทักษะด้านภาษามีความสำคัญในขั้นตอนการค้นคืนสารสนเทศ มีการกำหนดคำค้น คำสำคัญ หรือหัวเรื่องในการใช้สารสนเทศ โดยเฉพาะสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต และการนำเสนอสารสนเทศ ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ และทักษะทางภาษาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ด้านความคิด การพัฒนาผู้เรียนให้มีความคิด รู้จักคิดวิเคราะห์ เป็นกระบวนการสำคัญในการสอนเรื่องสารสนเทศ และการสร้างผู้รู้สารสนเทศ การคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดอย่างมีระบบ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณควรได้รับการส่งเสริมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การแสวงหา การเข้าถึง การประเมิน วิเคราะห์ สังเคราะห์ และการใช้สารสนเทศ

ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ การสร้างผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณมีความสำคัญและเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา การรู้สารสนเทศช่วยสร้างเสริมและเน้นย้ำให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในทุกขั้นตอนไม่ว่าจะในการแสวงหาสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศ การใช้สารสนเทศ

เช่นเรื่องการนำข้อความหรือแนวคิดของผู้อื่นมาใช้ในงานของตนจำเป็นต้องได้รับการอ้างอิง
เรื่องลิขสิทธิ์และการใช้สารสนเทศโดยชอบอย่างมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ
(ชุตินา สัจจนันท์ 2544: 56)

ในยุคความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในทุกสาขา
อาชีพ ทุกองค์กร อย่างกว้างขวาง รวดเร็วและต่อเนื่อง กระแสโลกาภิวัตน์ที่แผ่ถึงกันทั่วโลก
มีข้อมูลข่าวสารหรือสารสนเทศเป็นหัวใจสำคัญ และมีเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นพลังขับเคลื่อน
หรือปัจจัยหลักที่ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนในสังคม ทั้งสังคมโลกและสังคมไทย การเข้าสู่
สังคมสารสนเทศในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 และสังคมความรู้ในคริสต์ศตวรรษที่ 21
การรู้สารสนเทศถือเป็นเรื่องสำคัญที่ควรสร้างความตระหนักให้กับบุคคลในการดำรงชีวิตในสังคม
รวมทั้งสถาบันการศึกษาทุกระดับ ทั้งในระดับพื้นฐานและระดับสูง โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษา
ที่จะต้องสร้างความเปลี่ยนแปลงให้ผู้เรียนเป็นผู้รู้สารสนเทศสู่สังคมการเรียนรู้ (ชุตินา สัจจนันท์
2544: 50)

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา จากผลการ
ประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.(สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา
2549 อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2551: 23) พบว่าบัณฑิตยังขาดทักษะด้านการคิด
วิเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหา และทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็นเช่น ภาษา
คอมพิวเตอร์ และความสามารถในการบริหารจัดการ ปิธิป เมธาคุณวุฒิ (2544: 25) ได้กล่าวถึง
การจัดการเรียนการสอนและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอันส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาได้ทบทวน
บทบาทและแนวทางในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะนักการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการคิด
และแนวทางในการจัดการศึกษาทั้งระบบ ทุกระดับ รวมทั้งครูผู้สอนและผู้จัดการศึกษาจะต้อง
เปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และ
สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแสวงหาความรู้จากสื่อและ
แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ครูต้องรู้จักค้นหา สังเกต จดจำและรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของ
สังคมทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์ วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล
ใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหา พัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม
รวมทั้งการให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อพัฒนาข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้
ของตนเองต่อไป อีกทั้งยังสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง
พ.ศ.2552-2559 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2553: 23) ที่บูรณาการการศึกษาทุกระดับเพื่อ
เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของหน่วยงานต่างๆของประเทศ และเชื่อมโยงการ

พัฒนาการศึกษากับการพัฒนาด้านต่างๆทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มุ่งพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล เพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา เป้าหมายรวมอยู่ที่คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข โดยเฉพาะ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ในทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีสมรรถนะทั้งด้านการอ่าน การเขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ การคิดคำนวณ คณิตศาสตร์ แก้ปัญหา คิดริเริ่ม สร้างสรรค์ รักการอ่าน มีนิสัยใฝ่รู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง แสวงหาและพัฒนาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความรู้เชิงวิชาการและสมรรถนะทางวิชาชีพ สามารถประกอบอาชีพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

1.2 การรู้สารสนเทศกับการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การรู้สารสนเทศเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการศึกษาดังแต่ระดับพื้นฐาน ถึงระดับอุดมศึกษา ในปัจจุบันการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้ได้ตลอดเวลา (สมาน ลอยฟ้า 2544: 5) ผู้สอนเป็นผู้เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ แนวทางการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระโดยการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะและกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอน จากเดิมที่ผู้เรียนมีลักษณะเป็นผู้ตามและผู้รับสารสนเทศจากผู้สอน ไปสู่ผู้เรียนที่มีความกระตือรือร้นและเป็นผู้ควบคุมการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของแต่ละคน ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง รู้ที่จะบริโภคสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ และรู้ว่าสารสนเทศมีการบันทึกในสื่อที่หลากหลายลักษณะซึ่งแต่ละรูปแบบจะสนองความสนใจที่แตกต่างกันรวมทั้งมีความคิดเชิงวิเคราะห์มากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อต้องตัดสินใจเกี่ยวกับการที่จะต้องใช้ทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ (วนุชชิตา สุภักควณิช 2547: 9) ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาได้เล็งเห็นความสำคัญของการรู้สารสนเทศจึงได้พยายามสร้างทักษะดังกล่าวให้เกิดขึ้นกับตัวนักศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนวิชาการรู้สารสนเทศให้แก่นักศึกษาเป็นรายวิชาเฉพาะ หรือการบูรณาการไว้ในหลักสูตร เช่นมหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มีรายวิชาการรู้สารสนเทศ โดยกำหนดขอบเขตรายวิชาที่ครอบคลุมเนื้อหาใกล้เคียงกันได้แก่ ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ กระบวนการพัฒนาความรู้และทักษะสารสนเทศ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความต้องการสารสนเทศ การเลือกแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศ การสืบค้นสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การวิเคราะห์ สังเคราะห์และการประเมินสารสนเทศ

การเรียบเรียงและการนำเสนอสารสนเทศในรูปแบบต่างๆอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีและมีนิสัยในการใฝ่หาความรู้ (รัศรินทร์ เกษชาติ 2550: 20)

1.3 การรู้สารสนเทศกับครู

การจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542) ยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการ ประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ จริง มีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพขั้นสูง และการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ ความรู้และพัฒนาสังคม ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้ง ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา เพื่อความสอดคล้องและสนองพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 ในการปฏิรูปการศึกษา สิ่งที่สำคัญและเป็นผลโดยตรงต่อการสร้างและพัฒนากำลังคนคือการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และ การจัดการเรียนรู้หรือการเรียนการสอนโดยพึงเน้นให้นักศึกษามีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ด้วยวิธี ที่ถนัดและสนใจโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศได้เป็นอย่างดีรวมทั้งครูผู้สอนและผู้จัดการศึกษาจะต้อง เปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และ สนับสนุนผู้เรียนแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียนเพื่อ พัฒนาข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตนเองต่อไป

การจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดการเรียนการสอนมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ครูเป็นผู้แสวงหา ความรู้และมีเทคนิควิธีในการให้ความรู้ตลอดเวลา อีกทั้งครูในยุคโลกาภิวัตน์ต้องรู้จักใช้ หลักสูตรที่อิงธรรมชาติของผู้เรียนและเป็นผู้จัดประกายให้ผู้เรียนรู้จักใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วย ตนเอง (อับดุลลาฮิด เบ็ญฮาวัน 2545: 2-5) ดังนั้นสิ่งที่ครูผู้สอนหรือนักศึกษาที่ศึกษาคณะครุศาสตร์ จำเป็นต้องมีคือ ทักษะการรู้สารสนเทศ และกระบวนการถ่ายทอดความรู้ซึ่งครูผู้สอน สามารถ ตระหนักว่าตนเองอยู่ในภาวะที่มีความต้องการสารสนเทศ มีศักยภาพในการสืบค้นสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศ และการประเมินสารสนเทศที่ตนเองต้องการใช้ได้ ตลอดจนการถ่ายทอดสู่ ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพด้วย การพัฒนานักศึกษาคณะครุศาสตร์โดยการสร้างประสบการณ์การ เรียนรู้ การฝึกทักษะ การคิดวิเคราะห์ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญ ครูจึงต้อง

มีการปรับเปลี่ยนวิธีการตลอดจนกระบวนการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดหาเหตุผลเพื่อแก้ปัญหาเอง สอนให้ผู้เรียน “คิดมากกว่าจำ สอนให้ทำมากกว่าท่อง” เพื่อให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวครูจึงต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองเพื่อความเหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนี้

1. พัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้
2. ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
3. จัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตน
4. สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยยึดหลักทุกสถานที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนเป็นสื่อการเรียนรู้
5. ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ ความคิดด้วยการลงมือปฏิบัติจริง
6. ให้คำปรึกษา แนะนำ เสริมแรง และเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ยอมรับและพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (อดิศร ประเสริฐสังข์ 2547)

การเปลี่ยนแปลงด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วทำให้ต้องมีทักษะความรู้ด้านข้อมูลข่าวสารที่ซับซ้อนยิ่งขึ้นทั้งในด้านการสืบค้น การประเมิน และการนำไปใช้ ครูหรือผู้ที่เตรียมตัวจะเป็นครู โดยเฉพาะนักศึกษาคณะครุศาสตร์จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการฝึกฝนตนเอง ตลอดจนการสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการรู้สารสนเทศ เรียนรู้วิธีการนำข้อมูลข่าวสารไปใช้อย่างเหมาะสม มีนักวิจัยหลายท่านกล่าวว่ามีความรู้จำนวนมากเข้าสู่อาชีพครูโดยไม่มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านการรู้สารสนเทศในการนำไปถ่ายทอดสู่ผู้เรียน มีแต่เพียงความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่ตนสอน ซึ่งไม่เป็นการเพียงพอต่อการเรียนรู้ในปัจจุบัน (ACRL Board of Directors at the Spring Executive Committee Meeting 2011: 1)

การรู้สื่อและสารสนเทศมีความจำเป็นต่อกระบวนการเรียนการสอนสำหรับครูซึ่งเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างผู้เรียนให้มีทักษะการรู้สารสนเทศโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะให้กับผู้เรียนในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา และการปฏิบัติตนเพื่อการพัฒนาการรู้สื่อสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการ สามารถประเมินข้อมูลข่าวสารและแหล่งที่มาได้อย่างมีวิจารณญาณ มีความรู้ด้านเทคนิคการสื่อสาร สามารถใช้เทคโนโลยีและสื่อสารสนเทศทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อสร้างแนวคิดที่หลากหลายและการเรียนรู้ที่กว้างขึ้น สามารถพัฒนาทักษะในการใช้ทรัพยากร

การใช้สื่อและสารสนเทศ เพื่อเป็นเครื่องมือในการวิจัยและการเรียนรู้ตลอดจนความรู้และทักษะด้านจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการรู้สื่อและสารสนเทศ และจากการที่ผู้เรียนบริโภคสื่อจากแหล่งต่างๆ มากมายบนสังคมเครือข่าย เช่น Facebook และ MySpace ทำให้ครูผู้สอนยังต้องตระหนักถึงการประเมินสารสนเทศและสอนให้ผู้เรียนตระหนักให้มากยิ่งขึ้นด้วย (Moor 2008)

สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548) ได้จัดทำมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู จำแนกเป็นมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงานและมาตรฐานการปฏิบัติตน โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการรู้สารสนเทศที่สำคัญและจำเป็นสำหรับครู ดังนี้

มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ

1. ด้านภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู ความรู้ด้านภาษาเป็นทักษะสำคัญเบื้องต้นสำหรับครูในการสื่อสาร และการถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียน เพื่อสื่อความหมายได้อย่างถูกต้องทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ตลอดจนความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานในการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ รวมทั้งความสามารถในการจัดการข้อมูลเพื่อนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนต่อไป

2. ด้านการพัฒนาหลักสูตร ครูมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรการเรียนการสอน โดยสามารถวิเคราะห์ ปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม

3. ด้านการจัดการเรียนรู้ ครูต้องมีความรู้เรื่องรูปแบบการเรียนรู้และการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน การออกแบบและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การบูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ การใช้ การผลิตสื่อและการพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สามารถเลือกใช้ พัฒนา และสร้างสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

4. ด้านการวิจัยทางการศึกษา ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการ ขั้นตอน การดำเนินการวิจัย โดยสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งสามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน

5. ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ครูต้องมีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ โดยสามารถเลือกใช้ ออกแบบ สร้างและปรับปรุงนวัตกรรม และพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี แสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

6. ด้านความเป็นครู ครูต้องมีทัศนคติที่ดี มีความศรัทธาในวิชาชีพครู มีการเสริมสร้างศักยภาพและสมรรถภาพความเป็นครู ตลอดจนการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และการเป็นผู้นำทางวิชาการ

มาตรฐานการปฏิบัติงานและมาตรฐานการปฏิบัติตน

1. ด้านความรู้ ครูต้องแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนางานโดยการค้นหา สังเกต จดจำและรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศที่เกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหา พัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยการเข้าร่วมประชุม การอบรม การสัมมนาและการประชุมปฏิบัติการ เพื่อนำความไปรู้พัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุดตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์วินิจฉัยปัญหา ความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะทำให้ได้ผลดีกว่าเดิมรวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ ตลอดจนการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ เช่น การประดิษฐ์คิดค้น ผลิtleเลือกใช้ ปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่างๆเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้

2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน เช่น การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ ตามสภาพความแตกต่างของบุคคลด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยการนำเอาปัญหาหรือความจำเป็นในการพัฒนาต่างๆที่เกิดขึ้นในการเรียนและการจัดกิจกรรมอื่นๆในโรงเรียนมากำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของผู้เรียนที่ถาวร

3. ด้านการรายงาน การประเมินผล มีการรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างมีระบบ ซึ่งครอบคลุมสาเหตุ ปัจจัย และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ปัญหา ความต้องการของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนา และเป้าหมาย ของการพัฒนาผู้เรียน เทคนิควิธีการ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และขั้นตอนวิธีการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมนั้นๆ ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนด ที่เกิดกับผู้เรียน ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ ได้ผลดียิ่งขึ้น (สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2548)

มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาดังกล่าวสะท้อนสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการแสวงหาข้อมูล หรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การรู้จัก

วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลข่าวสาร การจัดการข้อมูลเพื่อนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน ตลอดจนความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.4 มาตรฐานการรู้สารสนเทศระดับอุดมศึกษา

องค์การวิชาชีพและสถาบันที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศได้ให้ความสำคัญและจัดทำมาตรฐานหรือแบบจำลองการรู้สารสนเทศขึ้นเพื่อเป็นแนวพัฒนาทักษะด้านการรู้สารสนเทศของคนกลุ่มต่างๆ เช่นนักเรียน นักศึกษา ประชาชน ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังนี้

1.4.1 มาตรฐานสมรรถนะการรู้สารสนเทศระดับอุดมศึกษา (Information

Literacy Competency Standards for Higher Education)

สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา (Association of College and Research Library-ACRL 2000) ได้กำหนดมาตรฐานความสามารถในการรู้สารสนเทศเพื่อเป็นแนวทางสำหรับอาจารย์ผู้สอนและบรรณารักษ์ห้องสมุดในการประเมินความสามารถทางการรู้สารสนเทศของนักศึกษา แบ่งเป็น 5 มาตรฐาน 22 ดัชนีชี้วัด 84 ผลลัพธ์ ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศสามารถกำหนดชนิดและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการได้

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศที่ต้องการได้

ผลลัพธ์ที่ได้

- 1) แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องในการทำวิจัยหรือสารสนเทศที่ตนเองต้องการค้นหาในห้องเรียนกับครูผู้สอนกับกลุ่มกิจกรรมแสดงความคิดเห็นผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้
- 2) พัฒนาหัวข้อรายงานที่ตนเองศึกษาและกำหนดคำถามที่จะนำไปสู่สารสนเทศที่ต้องการใช้ได้
- 3) ค้นหาแหล่งสารสนเทศที่จะนำมาสนับสนุนหัวข้องานวิจัยของตนเองได้
- 4) กำหนดหรือปรับปรุงสารสนเทศให้สอดคล้องกับสารสนเทศที่ตนเองต้องการได้
- 5) อธิบายและระบุแนวคิดหลักและกำหนดคำศัพท์ที่จะใช้ในการอธิบายถึงสารสนเทศที่ตนต้องการได้

6) เชื่อมโยงและบูรณาการสารสนเทศใหม่กับความรู้ที่มีอยู่เดิมเพื่อสร้างความรู้ใหม่ได้

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศระบุประเภทและรูปแบบของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศต่างๆที่น่าเชื่อถือได้

ผลลัพธ์ที่ได้

1) ทราบว่าสารสนเทศที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ผิดขึ้นอย่างไร มีการจัดการอย่างไร มีการเผยแพร่อย่างไร

2) ตระหนักว่าความรู้ถูกจัดแบ่งได้ตามสาขาวิชาซึ่งช่วยให้สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างง่ายขึ้น

3) จำแนกคุณค่าและความแตกต่างของแหล่งสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ เช่น สื่อประสม ฐานข้อมูล เว็บไซต์ ชุดข้อมูลเสียง ภาพ และหนังสือ เป็นต้น

4) จำแนกคุณค่าและความแตกต่างของแหล่งสารสนเทศที่มีศักยภาพเหล่านั้นได้ เช่น ความแตกต่างระหว่างแหล่งสารสนเทศที่ได้รับความนิยม และแหล่งสารสนเทศทางวิชาการ แยกความแตกต่างระหว่างแหล่งสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน และแหล่งข้อมูลที่เป็นประวัติศาสตร์ได้

5) อธิบายความแตกต่างระหว่างแหล่งสารสนเทศปฐมภูมิ และแหล่งสารสนเทศทุติยภูมิ โดยตระหนักว่าแหล่งแต่ละชนิดใช้งานอย่างไรมีความสำคัญต่างกันอย่างไร

6) เข้าใจได้ว่าสารสนเทศที่เป็นข้อมูลดิบนั้นมาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศตระหนักถึงค่าใช้จ่ายในการแสวงหาสารสนเทศกับประโยชน์ที่จะได้รับจากสารสนเทศที่จำเป็น

ผลลัพธ์ที่ได้

1) กำหนดแหล่งที่มีสารสนเทศที่ต้องการใช้ และตัดสินใจขยายกระบวนการค้นหาสารสนเทศจากแหล่งทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่ เช่น การยืมระหว่างห้องสมุด การใช้แหล่งทรัพยากรจากที่อื่นนอกเหนือจากแหล่งที่เคยใช้ การใช้ภาพวิดีโอ ข้อความหรือเสียงได้ สามารถกำหนดแหล่งที่มีสารสนเทศโดยตรง และใช้บริการอื่นที่เหมาะสมเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ต้องการ

2) พิจารณาความเป็นไปได้ในการได้มาซึ่งสารสนเทศภาษาอื่นเพื่อรวบรวมสารสนเทศที่ต้องการเพิ่มเติม และสามารถเข้าใจบริบทของสารสนเทศได้

3) สามารถวางแผนและกำหนดระยะเวลาในการแสวงหาสารสนเทศที่ต้องการ
ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 4 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศประเมินขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ
ใช้ได้

ผลลัพธ์ที่ได้

1) ทบทวนว่าสารสนเทศที่มีอยู่ในเบื้องต้นสามารถตอบคำถามการวิจัยได้อย่าง
ชัดเจนหรือต้องการปรับปรุงใหม่

2) กำหนดเกณฑ์ในการตัดสินใจใช้สารสนเทศหรือเลือกสารสนเทศ
มาตรฐานที่ 2 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการอย่างมี
ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศเลือกวิธีการค้นหาอย่างมีหลักการ หรือเลือก
ระบบการค้นคืนสารสนเทศเพื่อใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม

ผลลัพธ์ที่ได้

1) เลือกวิธีการค้นหาสารสนเทศอย่างมีหลักการได้อย่างเหมาะสม เช่น ใช้วิธีการ
ทดลอง สาริต การเลียนแบบ หรือลงภาคสนาม

2) ระบุประโยชน์ที่ได้จากวิธีการคัดเลือก

3) ระบุขอบเขตเนื้อหาและโครงสร้างของระบบการค้นคืนสารสนเทศได้
โดยไม่คำนึงถึงรูปแบบ เช่น วรรณกรรม และสามารถใช้คำแนะนำ การใช้ หรือเมนูช่วยเหลือ
บนอินเทอร์เน็ตในการค้นหาสารสนเทศที่มีอยู่ในระบบ เข้าใจความแตกต่างระหว่างวรรณกรรม
กับฐานข้อมูลออนไลน์ ความแตกต่างระหว่างฐานข้อมูลเอกสารเต็มรูปแบบกับฐานข้อมูล
บรรณานุกรม สามารถคัดเลือกเครื่องมือเพื่อค้นหาสารสนเทศที่ต้องการใช้ได้เหมาะสม

4) เลือกวิธีการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการจากวิธีการศึกษาหรือระบบการค้นคืน
สารสนเทศที่ต้องการได้

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศกำหนดกลยุทธ์ในการสืบค้นสารสนเทศและ
ดำเนินตามกลยุทธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลลัพธ์ที่ได้

1) วางแผนการค้นคว้าได้อย่างเหมาะสมกับวิธีที่ศึกษา โดยอธิบายกระบวนการต่างๆไปของการค้นหาสารสนเทศ และอธิบายได้ว่าสารสนเทศต่างชนิดกันมีวัตถุประสงค์การใช้งานแตกต่างกัน

2) กำหนดคำสำคัญ คำพ้อง ความหมาย และคำที่สัมพันธ์กับสารสนเทศที่ต้องการ โดยสามารถกำหนดคำสำคัญ หรือวลีที่เป็นตัวแทนของหัวข้อที่ศึกษา ทั้งในแหล่งทั่วไป เช่น บัตรรายการ วรรณิวารสาร แหล่งออนไลน์ และเฉพาะสาขาวิชา เป็นต้น การกำหนดคำศัพท์ที่ใช้เป็นทางเลือก เช่น คำต่างกันมีความหมายเหมือนกัน คำที่มีความหมายกว้างกว่า หรือแคบกว่า และวลี ที่แทนหัวข้อที่ศึกษาได้

3) เลือกคำศัพท์ควบคุมที่เฉพาะเจาะจงกับสาขาวิชาหรือแหล่งค้นคว้าได้

4) กำหนดกลยุทธ์การค้นหาสารสนเทศโดยใช้คำสั่งที่เหมาะสมกับระบบการค้นคืนสารสนเทศที่เลือกไว้ เช่น การค้นคืนโดยใช้เทคนิคตรรกบูลีน เทคนิคการตัดคำ การใช้คำใกล้เคียง ในกรณีที่ใช้เครื่องมือช่วยค้นหรือใช้เครื่องมือที่อยู่ภายในแหล่งนั้นๆ เช่น ใช้ดัชนีสำหรับการค้นหาในหนังสือ และสามารถบอกได้ว่าเมื่อใดควรค้นหาจากแหล่งข้อมูลใด เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง หัวเรื่อง คำสำคัญ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

5) นำกลยุทธ์การค้นหาไปใช้ในระบบการค้นคืนสารสนเทศต่างๆ โดยการใช้เครื่องมือช่วยค้นที่แตกต่างกัน ใช้คำสั่งต่างกัน และตัวปฏิบัติการค้นหาที่ต่างกัน ได้ โดยสามารถใช้คำแนะนำการใช้นบนหน้าจอเพื่อให้เข้าใจโครงสร้างการค้นหาและคำสั่งของระบบการค้นคืนสารสนเทศนั้นๆ มีความรู้ในการค้นหาขั้นพื้นฐานและขั้นสูง สามารถจำกัดและขยายผลการค้นได้ รวมทั้งใช้กลยุทธ์การค้นหาให้สอดคล้องกับสารสนเทศที่ต้องการใช้และแหล่งสารสนเทศที่ใช้

6) ดำเนินการค้นหาโดยใช้กลยุทธ์ที่หลากหลาย

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศใช้วิธีการหลากหลายในการค้นหาสารสนเทศทางออนไลน์หรือสารสนเทศที่เป็นผลงานของบุคคลนั้นๆ

ผลลัพธ์ที่ได้

1) ใช้ระบบการสืบค้นที่หลากหลายเพื่อการค้นคืนสารสนเทศที่มีอยู่ในรูปแบบต่างกัน

2) ใช้แผนการจัดหมวดหมู่หนังสือระบบต่างๆ เช่น เลขเรียกหนังสือ หรือ วรรณคดี เพื่อค้นหาสารสนเทศในห้องสมุดหรือแหล่งวิทยาการต่างๆได้ โดยสามารถใช้ เลขเรียกหนังสือ หรือวรรณคดี ในการระบุที่อยู่ของสารสนเทศในห้องสมุด

3) ใช้บริการออนไลน์แบบพิเศษ หรือบริการผู้ใช้ส่วนบุคคล ที่มีในสถาบัน เพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่ต้องการ เช่น บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการจัดส่งเอกสาร แหล่งข้อมูลชุมชน

4) ใช้วิธีการสำรวจ การส่งจดหมาย การสัมภาษณ์ หรือเครื่องมือสืบค้นรูปแบบอื่นๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศเบื้องต้นที่ต้องการได้

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 4 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศปรับกลยุทธ์การสืบค้นได้เหมาะสมตามความจำเป็น

ผลลัพธ์ที่ได้

1) ประเมินปริมาณคุณภาพและผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการสืบค้น เพื่อเลือกระบบการค้นคืนสารสนเทศที่เหมาะสม หรือเลือกทางเลือกที่เหมาะสมในการสืบค้น

2) กำหนดปัญหาในการค้นคืนสารสนเทศ และตัดสินใจปรับกลยุทธ์การสืบค้นใหม่ได้ถ้าจำเป็น

3) เริ่มต้นสืบค้นใหม่อีกครั้งโดยใช้กลยุทธ์การสืบค้นที่ปรับเปลี่ยนได้

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 5 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศคัดเลือก บันทึก ถ่ายโอน จัดการสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศได้

ผลลัพธ์ที่ได้

1) เลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการคัดเลือกสารสนเทศที่ต้องการได้ เช่น ฟังก์ชันของโปรแกรมในการคัดลอกและวาง การถ่ายเอกสาร การใช้สแกนเนอร์ การใช้อุปกรณ์สื่อสตัทสันได้

2) สร้างระบบจัดการสารสนเทศที่รวบรวมมาได้

3) แยกแยะประเภทของเอกสารที่นำมาใช้อ้างอิง และเข้าใจแบบแผนที่ต้องการของการอ้างอิงแหล่งเอกสารที่หลากหลาย

4) บันทึกข้อมูลการอ้างอิงที่เกี่ยวข้องกันไว้ใช้อ้างอิงในครั้งต่อไป

5. ใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายในการจัดการสารสนเทศที่คัดเลือกมาได้

มาตรฐานที่ 3 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศสามารถประเมินสารสนเทศและแหล่งที่มา
อย่างมีวิจารณญาณรวมทั้งสามารถเชื่อมโยงสารสนเทศที่ได้รับการคัดเลือกไว้แล้วกับพื้น
ฐานความรู้เดิมที่ตนเองมีอยู่ได้

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศสรุปแนวคิดสำคัญจากสารสนเทศที่รวบรวม
ได้

ผลลัพธ์ที่ได้

- 1) อ่านเอกสารและคัดเลือกประเด็นสำคัญได้
- 2) สรุปประเด็นสำคัญของเอกสารด้วยสำนวนของตนเองและเลือกใช้ข้อมูลได้
อย่างถูกต้อง

- 3) หยิบยกข้อความในเอกสารมาใช้อ้างอิงอย่างเหมาะสม

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศระบุและประยุกต์ใช้เกณฑ์มาตรฐานในการ
ประเมินสารสนเทศและแหล่งที่มาได้

ผลลัพธ์ที่ได้

- 1) เปรียบเทียบสารสนเทศจากแหล่งต่างๆได้ เพื่อประเมินความน่าเชื่อถือ
ความถูกต้อง ความเที่ยงตรง ช่วงเวลาของสารสนเทศ รวมถึงทัศนคติของสารสนเทศ
- 2) วิเคราะห์โครงสร้างและเหตุผลของข้อโต้แย้ง หรือวิธีการที่นำมาใช้สนับสนุน
- 3) รู้ว่าสารสนเทศชิ้นใดมีอคติ หลอกลวง หรือแอบแฝงผลประโยชน์ส่วนตน
- 4) ตระหนักถึงวัฒนธรรม รูปลักษณะทางกายภาพ ซึ่งเป็นบริบทของสารสนเทศ
ที่สร้างขึ้น และเข้าใจถึงผลกระทบที่มีต่อการแปลความสารสนเทศได้ เช่นอธิบายได้ว่าอายุ
หรือเวลาของแหล่งสารสนเทศมีผลต่อคุณค่าของแหล่งสารสนเทศนั้น และอธิบายได้ว่า
จุดมุ่งหมายในการผลิตสารสนเทศมีผลต่อการใช้ประโยชน์ของสารสนเทศนั้นอย่างไร
บริบททางวัฒนธรรม ภูมิศาสตร์ อาจจะมีผลต่อความลำเอียงของสารสนเทศได้

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศสังเคราะห์ใจความสำคัญของสารสนเทศเพื่อ
สร้างแนวคิดสารสนเทศใหม่ได้

ผลลัพธ์ที่ได้

- 1) เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดต่างๆ และผสมผสานแนวคิดเหล่านั้นเป็นสารสนเทศชิ้นใหม่ที่มีประโยชน์โดยมีข้อมูลสนับสนุน
- 2) ขยายผลการสังเคราะห์เบื้องต้นเพื่อสร้างสมมติฐานใหม่ซึ่งอาจต้องการสารสนเทศเพิ่มเติม
- 3) ใช้ประโยชน์จากคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีอื่นๆ เช่นตารางแผ่นข้อมูลฐานข้อมูล สื่อประสม อุปกรณ์โสตทัศนวัสดุ เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ของแนวคิดและปรากฏการณ์ต่างๆ

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 4 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศเปรียบเทียบความรู้ใหม่กับความรู้ที่มีอยู่เดิมเพื่อให้ทราบถึงคุณค่าที่เพิ่มขึ้น สิ่งที่ขัดแย้งกัน และลักษณะเฉพาะอื่นๆของสารสนเทศได้ เช่น สารสนเทศที่ได้นั้นได้เพิ่มเติมความรู้ที่มีอยู่หรือไม่ หรือสารสนเทศที่ได้นั้นขัดแย้งกับความรู้ที่มีอยู่เดิมหรือไม่

ผลลัพธ์ที่ได้

- 1) กำหนดได้ว่าสารสนเทศที่ได้เพียงพอในการวิจัยหรือตอบสนองความต้องการหรือต้องการสารสนเทศอื่นเพิ่มเติมหรือไม่
- 2) ใช้เกณฑ์ที่เลือกมาอย่างระมัดระวังเพื่อสอบถามสารสนเทศที่รวบรวมมาได้ว่าขัดแย้งหรือยืนยันสารสนเทศที่ได้มาจากแหล่งอื่นๆ
- 3) สรุปใจความสำคัญจากสารสนเทศที่รวบรวมมาได้
- 4) ทดสอบทฤษฎีด้วยเทคนิคที่เหมาะสมของสาขาวิชานั้นๆ เช่นการสร้างสถานการณ์จำลอง การทดลอง เป็นต้น
- 5) ตัดสินความถูกต้องของสารสนเทศได้โดยการตั้งคำถามถึงแหล่งที่มาของข้อมูล การจำกัดเครื่องมือหรือกลยุทธ์ที่ใช้ในการรวบรวมสารสนเทศ และความสมเหตุสมผลของข้อสรุป

6) เชื่อมโยงสารสนเทศใหม่กับสารสนเทศเก่าหรือความรู้เก่าที่มีอยู่ได้

7) เลือกสารสนเทศที่มีเนื้อหาสนับสนุนหัวข้อหรือประเด็นที่กำลังค้นคว้า

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 5 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศระบุได้ว่าความรู้ใหม่มีผลกระทบกับระบบความคิดของบุคคล และผสมผสานความแตกต่างกันในทางความคิดหรือไม่

ผลลัพธ์ที่ได้

- 1) ศึกษาความแตกต่างด้านมุมมองของสารสนเทศที่พบ
- 2) ตัดสินใจได้ว่าจะยอมรับหรือปฏิเสธมุมมองนั้น

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 6 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศสอบถามว่าความเข้าใจและตีความสารสนเทศถูกต้องหรือไม่ ด้วยการสนทนา อภิปรายกับบุคคลอื่น ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ปฏิบัติงาน

ผลลัพธ์ที่ได้

- 1) มีส่วนร่วมในการอภิปรายในชั้นเรียนและการอภิปรายอื่นๆ
- 2) มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการอภิปรายในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น อีเมลล์บอร์ด รายงานข่าว และห้องสนทนา เป็นต้น
- 3) สอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เครื่องมือต่างๆ ได้ เช่น การสัมภาษณ์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และบริการจดหมายข่าว

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 7 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศตัดสินใจได้ว่าคำถามการค้นคว้านั้นต้องปรับเปลี่ยนใหม่หรือไม่

ผลลัพธ์ที่ได้

- 1) ตัดสินใจได้ว่าสารสนเทศที่ได้มานั้นเพียงพอกับความต้องการหรือไม่ หรือยังต้องการสารสนเทศเพิ่มเติมจากที่อื่น
- 2) ปรับปรุงกลยุทธ์การสืบค้น และเพิ่มเติมแนวคิดการสืบค้นที่จำเป็นเข้าไปใหม่ได้โดยการปรับปรุงคำศัพท์ที่ใช้ค้น
- 3) พิจารณาแหล่งค้นคว้าข้อมูลที่ใช้ในปัจจุบัน และหาแหล่งค้นคว้าใหม่ได้โดยการตรวจสอบจากเชิงอรรถ และบรรณานุกรม หรือเชื่อมโยงไปยังส่วนอื่นๆ เพื่อค้นหาสารสนเทศเพิ่มเติมได้

มาตรฐานที่ 4 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศในฐานะบุคคลหรือสมาชิกของกลุ่มสามารถใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศใช้สารสนเทศที่มีอยู่เดิมและสารสนเทศที่ได้มาใหม่ในการวางแผนและสร้างสารสนเทศชิ้นใหม่ได้

ผลลัพธ์ที่ได้

- 1) จัดเนื้อหาในลักษณะที่สนับสนุนจุดประสงค์และรูปแบบของงานที่ต้องการ เช่น การทำโครงเรื่อง ทำฉบับร่าง แผ่นภาพ เป็นต้น
- 2) เชื่อมโยงความรู้และทักษะจากประสบการณ์เดิมในการวางแผน และสร้างสรรค์ชิ้นใหม่
- 3) เชื่อมโยงสารสนเทศเดิมและสารสนเทศใหม่ รวมถึงการคัดเลือกข้อความ หรือการถอดความในลักษณะที่สนับสนุนตามวัตถุประสงค์ของผลงานใหม่
- 4) ปรับเปลี่ยนข้อความ รูปภาพ และข้อมูลที่อยู่ในรูปดิจิทัลจากแหล่งข้อมูลเดิม ให้อยู่ในรูปแบบใหม่ได้

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศทบทวนกระบวนการในการพัฒนาผลงานชิ้นใหม่

ผลลัพธ์ที่ได้

- 1) จัดบันทึกกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และกระบวนการสื่อสาร
- 2) ทบทวนถึงสาเหตุที่ทำให้ผลงานประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลว และกลยุทธ์ที่เป็นทางเลือก

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศนำสารสนเทศที่ผลิตขึ้นใหม่ไปสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลลัพธ์ที่ได้

- 1) เลือกวิธีการหรือรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดในการเผยแพร่ผลงานแก่กลุ่มเป้าหมาย
- 2) ใช้ประเภทของอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมในการผลิตผลงานที่ต้องการได้
- 3) ผสมผสานหลักการออกแบบเข้ากับการสื่อสาร
- 4) สื่อสารข้อมูลได้อย่างชัดเจนด้วยวิธีที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

มาตรฐานที่ 5 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศมีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจ กฎหมาย และประเด็นทางสังคม เกี่ยวกับการใช้และการเข้าถึงสารสนเทศ รวมถึงการใช้สารสนเทศ อย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศเข้าใจประเด็นจริยธรรม กฎหมายเกี่ยวกับ สารสนเทศ และเทคโนโลยีสารสนเทศ

ผลลัพธ์ที่ได้

- 1) ระบุและอธิบายประเด็นเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัว และความปลอดภัยในการ ใช้สารสนเทศในสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นสิ่งตีพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์
- 2) ระบุและอธิบายเกี่ยวกับสารสนเทศที่สามารถเข้าถึงได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย
- 3) ระบุและอธิบายเกี่ยวกับการตรวจตราและควบคุมสารสนเทศ และเสรีภาพในการพูด
- 4) เข้าใจในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา และกฎหมายคุ้มครองลิขสิทธิ์ และการใช้ สารสนเทศที่มีลิขสิทธิ์อย่างเป็นธรรม

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศปฏิบัติตามกฎระเบียบ นโยบายของสถาบัน และจรรยาบรรณในการเข้าถึง และการใช้แหล่งสารสนเทศ

ผลลัพธ์ที่ได้

- 1) มีส่วนร่วมในการอธิบายผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์โดยปฏิบัติตามกฎระเบียบ เช่น การมีมารยาทในการใช้อินเทอร์เน็ต เป็นต้น
- 2) เข้าใจวัตถุประสงค์ของการใช้รหัสผ่านที่ได้รับการอนุญาต และรหัสประจำตัว เพื่อเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการ
- 3) ยอมรับนโยบายของหน่วยงานในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ
- 4) ใช้แหล่งสารสนเทศ อุปกรณ์ระบบ และเครื่องอำนวยความสะดวกอื่นๆ อย่าง ถูกต้อง
- 5) จัดหา จัดเก็บ และเผยแพร่ข้อความ ข้อมูล รูปภาพ และเสียงอย่างถูก กฎหมาย
- 6) แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในการที่จะไม่คัดลอกผลงานของบุคคลอื่นโดย ไม่ได้อ้างอิง หรือแอบอ้างคัดลอกผลงานของผู้อื่นเป็นของตนเอง

7) แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจนโยบายของสถาบันในการวิจัยโดยใช้คนเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศใช้แหล่งสารสนเทศต่างๆ ในการสื่อสาร

ผลงาน

ผลลัพธ์ที่ได้

- 1) เลือกรูปแบบของการเขียนบรรณานุกรมได้อย่างเหมาะสม และใช้รูปแบบนั้นในการอ้างอิงอย่างคงเส้นคงวา
- 2) แสดงหลักฐานการได้รับอนุญาตจากเจ้าของผลงานที่มีลิขสิทธิ์

2. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้สารสนเทศของนักศึกษาคณะครุศาสตร์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีภารกิจหลักคือผลิตบัณฑิต พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา วิจัยทางการศึกษา บริการวิชาการแก่สังคม สืบสานศิลปะและวัฒนธรรมไทย โดยมุ่งความเป็นเลิศในการผลิต พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรฐานการเป็นวิชาชีพชั้นสูง รวมทั้งสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สากล สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแสวงหาและสร้างองค์ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง รักการเรียนรู้ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม สามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ ที่เป็นประเด็นทางสังคมได้อย่างมีวิจารณญาณ สามารถบูรณาการความรู้ไปสู่การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะในการใช้ภาษาในการสื่อสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ใฝ่รู้ พัฒนาตนเองและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์คือ รอบรู้ จัดการเรียนรู้ดี มีคุณธรรมและจรรยาบรรณ มุ่งมั่นพัฒนา (คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา 2554)

2.1 การจัดการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

คณะครุศาสตร์ ได้กำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการดำเนินงานของคณะที่สอดคล้องกับนโยบายหลักของมหาวิทยาลัย โดยเปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต (ครู 5 ปี) จำนวน 7 สาขาวิชาได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ

สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ทั่วไป คณิตศาสตร์ การศึกษาพิเศษ และการศึกษาปฐมวัย แบ่งโครงสร้างหลักสูตรออกเป็น 3 หมวดวิชา จำนวน 164 หน่วยกิต สอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา 2554: 54)

2.1.1 หมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวน 30 หน่วยกิต ประกอบด้วยกลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร รายวิชาในกลุ่มนี้มุ่งพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อเป็นเครื่องมือในการศึกษาและการสื่อสารได้ดีในระดับอุดมศึกษา และในสังคมชีวิตประจำวัน ซึ่งรวมทั้งการพูด การฟัง การเขียนและการอ่าน ตลอดจนพื้นฐานทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษานั้นๆ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ รายวิชาในกลุ่มนี้มุ่งพัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ และแสวงหาความรู้ด้านมนุษยศาสตร์เพื่อให้รู้จักและเข้าใจตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการและการใช้เหตุผล ให้มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม จริยธรรม กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ รายวิชาในกลุ่มนี้มุ่งพัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ และการแสวงหาความรู้ด้านสังคมศาสตร์ได้แก่ ความรู้เรื่องพฤติกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย และภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหาสังคม กระบวนการแก้ปัญหาอย่างมีระบบและการดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติ และกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รายวิชาในกลุ่มนี้มุ่งเน้นกระบวนการคิดและแสวงหาความรู้จากโลกธรรมชาติ สร้างความเข้าใจในความหมาย ความสำคัญ และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ รู้และเข้าใจถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ รู้จักใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการศึกษาค้นคว้าและประยุกต์ใช้งาน เน้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการดำรงชีวิตแบบสมดุลทั้งภายในตนเอง ระหว่างสังคม และท่ามกลางสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป (คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา 2552: 6-15)

2.1.2 หมวดวิชาเฉพาะด้าน 128 หน่วยกิต โดยแยกเป็นกลุ่มวิชาชีพครู และกลุ่มวิชาเอก เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ผู้ประกอบวิชาชีพครู พื้นฐานการศึกษาและความเป็นครู การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ เทคโนโลยีสำหรับครู การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การวิจัยทางการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นต้น ซึ่งอาจจะมีรายวิชาที่แตกต่างกันบ้าง ตามแต่ละสาขาวิชาเอก (มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา 2554: 58)

2.1.3 หมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต นักศึกษาเลือกเรียนรายวิชาใดๆที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยได้ โดยไม่ซ้ำกับรายวิชาที่เคยเรียนมาแล้ว

2.2 การสอนการรู้สารสนเทศของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ไม่มีการสอนรายวิชาการรู้สารสนเทศโดยตรงแต่มีรายวิชาที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.2.1 การสอนเป็นรายวิชาที่เกี่ยวข้อง ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กำหนดให้เป็นวิชาเลือกเรียน จำนวน 3 หน่วยกิต ได้แก่ วิชาสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า วัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศ สามารถใช้แหล่งสารสนเทศประกอบการศึกษาค้นคว้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถรวบรวมสารสนเทศใช้ประกอบการศึกษาได้อย่างถูกต้องวิธี สามารถนำผลการศึกษาค้นคว้าตามรูปแบบและขั้นตอนที่เป็นมาตรฐานไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพได้ เนื้อหาประกอบด้วย ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศ ทรัพยากรสารสนเทศและวิธีใช้ การเข้าถึงสารสนเทศ หนังสืออ้างอิง ฐานข้อมูล การเขียนอ้างอิง และการเขียนรายงานทางวิชาการ (คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา 2552: 11)

2.2.2 การสอนโดยมีเนื้อหาการรู้สารสนเทศบางส่วนในรายวิชา หมวดวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร กำหนดให้เป็นวิชาบังคับเรียน จำนวน 6 หน่วยกิต ได้แก่ วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและการสืบค้น วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและการสืบค้น และให้เลือกเรียนอีกจำนวน 3 หน่วยกิตในกลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร มุ่งพัฒนาทักษะการใช้ภาษาทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อเป็นเครื่องมือในการศึกษาและการสื่อสารในระดับอุดมศึกษา และในสังคมชีวิตประจำวัน รวมทั้งการพูด การฟัง การเขียน และการอ่าน (คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา 2552: 10)

2.2.3 การสอนโดยบูรณาการกับรายวิชาต่างๆ ที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะด้าน ทั้งวิชาบังคับเรียนและวิชาเลือกเรียน เช่น วิชาการคิดและการตัดสินใจ เน้นกระบวนการ เทคนิค วิธีการคิดแบบต่างๆ การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิต เป็นเรื่องของการใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ การสืบค้น แสวงหาข้อมูล การสื่อสารข้อมูลบนระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ การเคารพสิทธิทางปัญญา วิชาการวิจัยในชั้นเรียน วิชาการจัดการความรู้ทางการศึกษา เป็นต้น (คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา 2552: 15)

2.3 ลักษณะรายวิชาของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ

การเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีรายวิชาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศระดับอุดมศึกษา ของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา อยู่ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะด้าน กลุ่มวิชาชีพครู (คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา 2554) ดังนี้

2.3.1 หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

1) วิชาสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า กลุ่มวิชาเลือก มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ความสำคัญของสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ ทรัพยากรสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าภายในมหาวิทยาลัยและแหล่งสารสนเทศอื่นๆ วิธีการแสวงหาและรวบรวมสารสนเทศมาเพื่อใช้ศึกษาด้วยตนเอง และวิธีการนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามรูปแบบและขั้นตอนที่เป็นมาตรฐาน

2) วิชาความคิดและการตัดสินใจ กลุ่มวิชาบังคับ มีเนื้อหาเกี่ยวกับ กระบวนการคิดของมนุษย์ เทคนิควิธีคิดแบบต่างๆ การคิดวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร ตรรกศาสตร์และการให้เหตุผล กระบวนการตัดสินใจและการใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์เพื่อการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจในชีวิตประจำวัน

3) วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิต กลุ่มวิชาบังคับ มีเนื้อหาเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ที่มีอิทธิพลและมีผลกระทบต่อชีวิตและสังคม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ การประมวลผลข้อมูล การจัดการและการใช้งานข้อมูล การใช้โปรแกรมระบบ และโปรแกรมประยุกต์ การสืบค้นข้อมูล การแสวงหาความรู้ การสื่อสารข้อมูลบนระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ระบบฐานข้อมูลและแหล่งข้อมูลอื่นๆ การเคารพสิทธิทางปัญญา

2.3.2 หมวดวิชาเฉพาะด้าน กลุ่มวิชาชีพครู

1) วิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา สารการเรียนรู้ผู้ประกอบวิชาชีพครู มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ความหมาย ขอบข่ายและความสำคัญของนวัตกรรมและเทคโนโลยี การศึกษาต่อการเรียนการสอน แนวคิด ทฤษฎี หลักการและกระบวนการพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยีการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อการเรียนการสอน การออกแบบ การสร้าง การจัดหา การนำไปใช้ การประเมินและการปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน การวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีการศึกษา สารสนเทศ การแสวงหาแหล่งการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ การปฏิบัติการเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้

2) วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับครู สารการเรียนรู้ผู้ประกอบวิชาชีพครู มีเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษา หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การออกแบบ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ การใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน การประยุกต์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้แก่ โปรแกรมระบบ โปรแกรมประมวลผลคำ การประมวลผลข้อมูล การจัดการฐานข้อมูล การนำเสนอเพื่อการเรียนการสอน

การใช้อินเทอร์เน็ต การสืบค้นข้อมูล และการพัฒนาเว็บไซต์เพื่อการศึกษา

3) **วิชาการวิจัยในชั้นเรียน** สารการเรียนรู้ผู้ประกอบวิชาชีพครู มีเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์ ความสำคัญ รูปแบบ วิธีการ และกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ฝึกปฏิบัติการวิเคราะห์ปัญหาวิจัยในชั้นเรียน พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการแก้ปัญหา การเรียนรู้ในชั้นเรียน วางแผน ดำเนินการ เขียนรายงานนำเสนอ และสะท้อนผลการวิจัยในชั้นเรียน (มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา 2552)

จากโครงสร้างหลักสูตรดังกล่าวจะเห็นได้ว่าทั้งหมดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะด้าน มีรายวิชาที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศแทรกอยู่โดยเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา หรือเป็นการบูรณาการกับรายวิชาอื่นๆบ้าง แต่ที่เป็นรายวิชาโดยตรงมีเพียงรายวิชาเดียวเท่านั้นคือ วิชาสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า โดยมหาวิทยาลัยกำหนดให้เป็นรายวิชาเลือก

2.4 การจัดบริการและกิจกรรมของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นหน่วยงานเทียบเท่าคณะ จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้า การวิจัยของอาจารย์ บุคลากร นักศึกษา และบุคคลทั่วไป มีการจัดหา จัดการ จัดเก็บ และเผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศทุกรูปแบบอย่างเป็นระบบ และจัดบริการสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย โดยแบ่งงานตามโครงสร้างการบริหารงานเป็น 3 งาน คือ งานธุรการ งานวิทยบริการ และงานเทคโนโลยีสารสนเทศ มีจำนวนผู้บริหารและบุคลากร รวมทั้งสิ้น 38 คน มีทรัพยากรสารสนเทศ แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ ทรัพยากรสารสนเทศที่อนุญาตให้ยืม กับทรัพยากรสารสนเทศที่ไม่อนุญาตให้ยืม มีบริการที่หลากหลายเพื่ออำนวยความสะดวก สนองความต้องการแก่ผู้ใช้บริการ เช่น บริการยืม-คืน ทรัพยากรสารสนเทศ บริการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลของห้องสมุด และฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ บริการรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการห้องค้นคว้าเฉพาะกลุ่ม บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์สำหรับการเรียนการสอน บริการปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับการใช้งานคอมพิวเตอร์ บริการแจ้งซ่อมคอมพิวเตอร์ออนไลน์ บริการระบบเครือข่ายไร้สาย บริการอบรมคอมพิวเตอร์นอกเวลาเรียน บริการซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่าย บริการถาม-ตอบปัญหาหรือข้อร้องเรียนต่างๆ เป็นต้น (สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา 2554)

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้จัดกิจกรรมที่หลากหลายดังนี้

2.4.1 การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด จัดทุกปีการศึกษาในช่วงเปิดภาคเรียนที่ 1 โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลักคือนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีการดำเนินการในลักษณะของการทำแผ่นปลิวแจกปิดประกาศตามจุดบริการต่างๆทั้งภายในและภายนอกห้องสมุด รวมทั้งประชาสัมพันธ์ผ่านหน้าเว็บไซต์มหาวิทยาลัยเป็นการแนะนำสภาพทั่วไปของห้องสมุดเกี่ยวกับการดำเนินงาน การบริการ การจัดองค์กร ระบบการจัดการทรัพยากรสารสนเทศต่างๆในห้องสมุดซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 2 กิจกรรม คือ

1) การแนะนำการสืบค้นสารสนเทศด้วยระบบโอแพค เป็นการสอนวิธีการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศที่มีให้บริการในห้องสมุดด้วยระบบซอฟต์แวร์ห้องสมุดอัตโนมัติ โดยให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดหมวดหมู่หนังสือ เน้นการฝึกทักษะการสืบค้นสารสนเทศ การกำหนดคำค้น การเลือกหรือประเมินสารสนเทศที่มีมากกว่าหนึ่งรายการได้โดยพิจารณาจากความน่าเชื่อถือของผู้แต่งหรือสำนักพิมพ์ พร้อมทั้งแนะนำวิธีการค้นหาตัวเล่ม เพื่อให้ นักศึกษาสามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว เป็นการสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อให้ นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ตลอดระยะเวลาการศึกษาในมหาวิทยาลัย

2) การนำชมห้องสมุด เป็นการแนะนำพื้นที่การให้บริการในส่วนของการบริการต่างๆ เพื่อให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่มีในห้องสมุดได้ตรงกับความต้องการ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการใช้บริการต่างๆ อาทิ บริการยืม – คืน บริการวารสารเย็บเล่ม บริการสารนิเทศพิเศษ บริการห้องคอมพิวเตอร์ บริการห้องโสตทัศนวัสดุ เป็นต้น

2.4.2 การแนะนำวิธีการใช้งานฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ให้แก่อาจารย์และนักศึกษาที่สนใจเฉพาะกลุ่ม เช่น นักศึกษาระดับปริญญาโท หรือนักศึกษาชั้นปีที่ 4-5 ที่ทำวิจัยหรือโครงการ เป็นการแนะนำฐานข้อมูลแต่ละฐาน ขั้นตอนการเข้าถึง และความสามารถในการเข้าถึงเอกสาร ทำให้นักศึกษาสามารถเลือกใช้และค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้อย่างเหมาะสม

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการปริทัศน์งานวิจัยทั้งของในประเทศและต่างประเทศ พบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ตลอดจนนักเรียนระดับมัธยมศึกษา แต่ในที่นี้ขอเน้นเฉพาะงานวิจัยเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ดังนี้

3.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยของต่างประเทศ ส่วนใหญ่ศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาทั้งมหาวิทยาลัย ดังนี้

เฮปเวิร์ธ (Hepworth 1999) ศึกษาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยาง (Nanyang Technology University) ประเทศสิงคโปร์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์งานที่นักศึกษาทำ การสัมภาษณ์ และการสังเกต พฤติกรรมนักศึกษาจากการทำรายงาน ผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีการรู้สารสนเทศด้านการแสวงหา ด้านการค้นคืนสารสนเทศที่จำกัด ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าการบูรณาการการรู้สารสนเทศในหลักสูตรนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้นักศึกษาพัฒนาการรู้สารสนเทศและความสามารถดังกล่าวได้เป็นอย่างดี

แบลค (Black 2000) ประเมินการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 - 4 วิทยาลัยเซนต์โรส (The Saint Rose College) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบและชนิดปลายเปิด ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เรื่องการยืมระหว่างห้องสมุด ไม่เข้าใจเรื่องลิขสิทธิ์ การตรวจสอบความถูกต้องของเว็บเพจ การค้นหาด้วยเลขเรียกหนังสือ และการใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์ นักศึกษาให้ความเชื่อถือและใช้สารสนเทศที่ค้นพบจากเว็บมากกว่าที่จะใช้แหล่งสารสนเทศที่เป็นสิ่งพิมพ์ ไม่เข้าใจความแตกต่างระหว่างหนังสือและวารสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่เข้าใจว่าควรใช้เครื่องมือชนิดใดในการค้นหาสารสนเทศ คะแนนที่ได้จากการทดสอบการรู้สารสนเทศเท่ากับร้อยละ 61 นักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 มีคะแนนเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน

คาราเวลโล และคณะ (Caravello et al. 2001) ประเมินการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย (The University of California) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจำนวน 453 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบทดสอบวัดทักษะหรือความรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรสารสนเทศและการสืบค้นสารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมนักศึกษามีระดับความรู้ความสามารถและทักษะการรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรสารสนเทศและการสืบค้นสารสนเทศออนไลน์แตกต่างกัน และระดับการรู้สารสนเทศโดยทั่วไปที่ได้จากการประเมิน นักศึกษามีการรู้สารสนเทศในระดับต่ำ ไม่สามารถบอกแหล่งเพื่อค้นหาสารสนเทศได้และไม่สามารถบอกวิธีการเขียนบรรณานุกรมอ้างอิงบทความวารสารได้ เมื่อเปรียบเทียบตามตัวแปรที่ศึกษาพบว่า

1. นักศึกษาที่ใช้ห้องสมุดบ่อยได้คะแนนจากการตอบแบบทดสอบสูงกว่า นักศึกษาที่ใช้ห้องสมุดน้อย
2. นักศึกษาที่เรียนวิชาการใช้ห้องสมุดมีระดับการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาที่ไม่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด
3. นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ได้คะแนนในการตอบแบบทดสอบสูงกว่านักศึกษาระดับชั้นปีอื่นๆ และไม่พบความแตกต่างระหว่างชั้นปีที่ 1, 2 และ 3
4. นักศึกษาสาขามนุษยศาสตร์ ได้คะแนนในการตอบแบบทดสอบสูงกว่า นักศึกษาสาขาสังคมศาสตร์และสาขาวิทยาศาสตร์
5. นักศึกษาที่ใช้ฐานข้อมูลหนังสือมากได้คะแนนในการตอบแบบทดสอบสูงกว่า นักศึกษาที่ใช้ฐานข้อมูลน้อย

ส่วนคำถามอื่นๆที่นักศึกษาตอบว่าไม่ทราบและไม่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวคือการประเมินเว็บไซต์ การระบุแหล่งที่อยู่ของสารสนเทศ การเขียนบรรณานุกรมอ้างอิงหนังสือ และบทความวารสาร การใช้ตรรกศิลป์ การค้นหาข้อมูลจากโอแพค และการพิจารณาเนื้อเรื่องจากเลขเรียกหนังสือ

ฮาร์ทแมน (Hartman 2001) ศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยแบลลารัท (The University of Ballarat) ใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มแบบเฉพาะเจาะจง และแบบสอบถามแบบปลายเปิด ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาตระหนักว่าทักษะการรู้สารสนเทศมีความสำคัญ นักศึกษามีความสับสนในการระบุทรัพยากรสารสนเทศภายในห้องสมุด และความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือช่วยค้นหาสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศที่เกี่ยวข้องและคาดว่าตนเองจะใช้คืออินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ ส่วนทรัพยากรสารสนเทศที่นักศึกษาไม่ใช้คือ บทความวารสาร ทักษะที่นักศึกษาคิดว่าจำเป็นต้องใช้ในมหาวิทยาลัยแห่งนี้โดยเรียงตามลำดับความสำคัญคือ ทักษะทางคอมพิวเตอร์ ทักษะการใช้ห้องสมุด และทักษะในการคิดวิเคราะห์ นักศึกษามีความเห็นว่าการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุดเป็นสิ่งที่ดี และมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการแนะนำทรัพยากรสารสนเทศบางประเภทที่เกี่ยวข้องกับสาขาที่นักศึกษาเรียน นักศึกษาเรียงลำดับความสำคัญของทักษะการรู้สารสนเทศดังนี้ การใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินสารสนเทศ การระบุแหล่งสารสนเทศ การรู้สารสนเทศใดที่จำเป็นต้องใช้ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พบว่านักศึกษามีทักษะพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้า แต่เมื่อพิจารณาถึงความรู้ในการใช้คำในการค้นหาสารสนเทศ พบว่านักศึกษายังขาดความรู้ในการคิดคำค้น

บราวน์ และ ครัมโฮลซ์ (Brown & Krumholz 2002) ประเมินการรู้สารสนเทศ

ของนักศึกษามหาวิทยาลัยโอคลาโฮมา (The University of Oklahoma) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสำรวจและแบบตรวจสอบรายการ ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่านักศึกษา มีความสามารถในการประเมินคุณภาพสารสนเทศ และมีวิธีการค้นหาสารสนเทศได้ตรงกับความ ต้องการ โดยสามารถเพิ่มกลยุทธ์ต่างๆในการค้นหาสารสนเทศได้ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักศึกษา ใช้วิธีการที่หลากหลายในการค้นหาสารสนเทศ อย่างไรก็ตามนักศึกษบางคนมีความเห็นว่าการที่จะคัดเลือกลำศัพท์เฉพาะทางนั้นเป็นสิ่งที่ยากนักศึกษามีความสามารถกำหนดคำสำคัญ วลี หรือคำที่เกี่ยวข้อง และประสบความสำเร็จในการคัดเลือกสารสนเทศจากแหล่งที่เหมาะสม

เรห์แมน และ โมฮัมหมัด (Rehman & Mohammad 2002) ศึกษาทักษะการใช้ห้องสมุดและทักษะทางสารสนเทศของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยคูเวต (Kuwait University) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 จำนวน 163 คน ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการใช้ห้องสมุดกับปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ อายุ เพศ และปัจจัยทางวิชาการ ได้แก่ ประเภทของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่นักศึกษาเรียนจบมา ชั้นปี ประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ และระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ โดยสอบถามความรู้เกี่ยวกับห้องสมุด บัตรรายการ การจัดการทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด แหล่งสารสนเทศอ้างอิง การค้นหาสารสนเทศจากซีดีรอม และปฏิสัมพันธ์ของบุคลากรห้องสมุดกับผู้ใช้ ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดและบริการของห้องสมุด ไม่รู้จักระบบการจัดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ นักศึกษาพอใจการให้บริการของบรรณารักษ์ นักศึกษามีความสามารถทางคอมพิวเตอร์ในระดับดีหรือดีเยี่ยม โดยใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด ส่วนการค้นหาสารสนเทศจากซีดีรอมถือว่าใช้น้อยที่สุด จากการศึกษาพบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับระดับทักษะการใช้ห้องสมุดและทักษะทางสารสนเทศคือ อายุ และประเภทของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่นักศึกษาเรียนจบมา ส่วนตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับทักษะการใช้ห้องสมุดและทักษะทางสารสนเทศคือ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ เพศ ชั้นปี และประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ

เคอร์บานโนกลู (Kurbanoglu 2003) ประเมินประสิทธิภาพในการรู้สารสนเทศของนักศึกษาทุกชั้นปีที่ลงทะเบียนเรียนในภาควิชาการจัดการสารสนเทศของมหาวิทยาลัยฮาเซตเตเป (Hacettepe University) เมืองอังการา (Ankara) ประเทศตุรกี ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 179 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบประเมินประสิทธิภาพการรู้สารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่า

นักศึกษา มีความสามารถและทักษะการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความสามารถและทักษะการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีระดับการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน คือ ด้านการกำหนดความต้องการสารสนเทศ ด้านการเริ่มต้นกลยุทธ์การสืบค้น ด้านการระบุแหล่ง และการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ ด้านการประเมินสารสนเทศ และด้านการแปลความหมาย สังเคราะห์และใช้สารสนเทศ และมีการรู้สารสนเทศในระดับน้อย 4 ด้าน คือ ด้านการสื่อสารสารสนเทศ ด้านการประเมินสารสนเทศที่สังเคราะห์ได้และกระบวนการที่เกี่ยวข้อง ด้านการทบทวนปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ของตนเอง และด้านการตระหนักถึงหลักเสรีภาพทางปัญญา และการเข้าถึงสารสนเทศอย่างถูกต้อง

3.2 งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยของไทย พบว่าส่วนใหญ่จะศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ในลักษณะที่หลากหลาย ทั้งศึกษาในภาพรวมทั้งหมดของมหาวิทยาลัย ศึกษาเฉพาะชั้นปี และศึกษาเฉพาะคณะใดคณะหนึ่ง แต่ไม่พบการศึกษาในกลุ่มครูหรือศึกษาศาสตร์โดยเฉพาะมาก่อน

3.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ ระดับปริญญาตรี โดยศึกษาทางมหาวิทยาลัย มีดังนี้

ปภาดา เจียวกัก (2547) ศึกษาและเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามเพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 จำนวน 465 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบการรู้สารสนเทศ ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่านิสิตส่วนใหญ่มีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านิสิตมีความสามารถในการใช้สารสนเทศอยู่ในระดับสูง รองมาคือ ความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศ และความสามารถในการประเมินสารสนเทศซึ่งอยู่ในระดับน้อย สำหรับตัวแปรเพศนิสิตที่มีเพศต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน นิสิตที่ศึกษาในชั้นปีที่ต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความสามารถแตกต่างกันด้านการประเมินสารสนเทศ และความสามารถด้านการใช้สารสนเทศ นิสิตที่ศึกษากลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่พบว่านิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์การแพทย์มีการรู้สารสนเทศโดยรวมทุกด้านสูงกว่า นิสิตกลุ่มสาขาศึกษาศาสตร์มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน

มีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายด้าน พบว่าด้านการเข้าถึงสารสนเทศ นิสิตที่มีผลการเรียนดีมีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศสูงกว่านิสิตที่มีผลการเรียนดีและผลการเรียนพอใช้ ด้านการประเมินสารสนเทศ นิสิตที่มีผลการเรียนดีมีความสามารถในการประเมินสารสนเทศสูงกว่านิสิตที่มีผลการเรียนพอใช้ ด้านการใช้สารสนเทศ นิสิตที่มีผลการเรียนดีมีความสามารถในการใช้สารสนเทศสูงกว่านิสิตที่มีผลการเรียนพอใช้

อุษณีย์ ศรีสารคาม (2547) ศึกษาและเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 352 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามการรู้สารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรศิลปศาสตร (ศศ.บ.) นักศึกษาที่เรียนระบบปกติและเรียนระบบพิเศษ ศศ.บป. มีระดับการรู้สารสนเทศในภาพรวมไม่แตกต่างกัน
2. นักศึกษาที่เรียนชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มีระดับการรู้สารสนเทศในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
3. นักศึกษาที่เรียนหลักสูตร อนุปริญญา คบ. และ ศศ.บ. มีระดับการรู้สารสนเทศในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การรู้สารสนเทศด้านการแสวงหาสารสนเทศ ด้านการใช้เครื่องมือเพื่อเข้าถึงสารสนเทศ และด้านการนำสารสนเทศไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านการประเมินสารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการกำหนดขอบเขตสารสนเทศและด้านการค้นคืนและรวบรวมสารสนเทศไม่แตกต่างกัน
4. นักศึกษาต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดบริการเพื่อเพิ่มทักษะการรู้สารสนเทศมากที่สุดคือการฝึกอบรมคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน รองลงมาคือ ฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อการเข้าถึงและการค้นคืนสารสนเทศ และฝึกอบรมเกี่ยวกับการค้นคืนฐานข้อมูลออนไลน์

สุพิศ บายคายคม (2550) ศึกษาและเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา จำแนกตามคณะ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 361 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามการรู้สารสนเทศ ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศระดับอุดมศึกษาและบุคคลทั่วไปของประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตมีการรู้สารสนเทศโดยรวมทุกมาตรฐานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตมีการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับน้อยทุกมาตรฐาน โดยมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือมาตรฐานที่ 6 ความสามารถในการใช้สารสนเทศด้วยความเข้าใจและยอมรับประเด็น

ทางด้านวัฒนธรรม จริยธรรม เศรษฐกิจ กฎหมายและสังคมที่แวดล้อมด้วยการใช้สารสนเทศ รองลงมาได้แก่มาตรฐานที่ 1 ความสามารถในการตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศ มาตรฐานที่ 3 ความสามารถในการประเมินสารสนเทศ มาตรฐานที่ 5 ความสามารถในการประยุกต์สารสนเทศใหม่และสารสนเทศที่มีอยู่เดิมเพื่อสร้างแนวคิดใหม่หรือสร้างความเข้าใจใหม่ มาตรฐานที่ 4 ความสามารถจัดการสารสนเทศที่รวบรวมหรือผลิตขึ้นมา และมาตรฐานที่ 2 ความสามารถในการค้นหาสารสนเทศตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบนิติตทั้ง 3 คณะโดยรวมพบว่า นิติตคณะต่างกั้มีการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ เมื่อเปรียบเทียบเป็นราย มาตรฐานพบว่า นิติตคณะต่างกั้มีการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในมาตรฐานที่ 2 ความสามารถในการค้นหาสารสนเทศ ส่วนมาตรฐานอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง เมื่อทดสอบเป็นรายคู่พบว่า นิติตคณะทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมีความสามารถในการค้นหา สารสนเทศสูงกว่า นิติตคณะวิทยาการจัดการ ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

สายฝน บุษบา (2551) ศึกษาและเปรียบเทียบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำแนกตามเพศ คณะ และชั้นปีที่ศึกษา (ภาคปกติ ภาคสมทบ) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้เป็น แบบทดสอบการรู้สารสนเทศ ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย แห่งสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในด้านการกำหนดคำค้น ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ และด้านการใช้สารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้าน การประเมินสารสนเทศอยู่ในระดับมาก ทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาจำแนกตามเพศ ด้านการกำหนดคำค้น ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ และด้านการใช้สารสนเทศ โดยรวมไม่แตกต่าง กัน ยกเว้นด้านการประเมินสารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาจำแนกตามคณะที่ศึกษา ด้านการกำหนดคำค้น และด้านการ ใช้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการเข้าถึงสารสนเทศและด้านการประเมิน สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา ด้านการกำหนดคำค้น ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ ด้านการใช้สารสนเทศ และด้านการประเมินสารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน

อารีย์ เพชรหวน (2552) ศึกษาและเปรียบเทียบทักษะการรู้สารสนเทศของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก จำแนกตามชั้นปี คณะ และผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 400 คน เครื่องมือ ที่ใช้เป็นแบบสอบถามการรู้สารสนเทศ ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศระดับอุดมศึกษาและบุคคล ทั่วไปของประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาส่วนใหญ่มีทักษะการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักศึกษามีการรู้สารสนเทศด้านการใช้สารสนเทศอยู่ในระดับ

ปานกลาง รองลงมาคือด้านการเข้าถึงสารสนเทศ และด้านการประเมินสารสนเทศ ตามลำดับ

2. นักศึกษาขณะต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่พบว่านักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มีการรู้สารสนเทศโดยรวมทุกด้านสูงกว่านักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ นิติศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักศึกษาคณะต่างกันมีการรู้สารสนเทศด้านการเข้าถึงสารสนเทศ ด้านการใช้สารสนเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการประเมินสารสนเทศไม่พบความแตกต่าง เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่พบว่านักศึกษาคณะศิลปศาสตร์มีการรู้สารสนเทศด้านการเข้าถึงสารสนเทศสูงกว่านักศึกษาทั้ง 4 คณะ ส่วนด้านการใช้สารสนเทศ เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ไม่พบความแตกต่าง

3. นักศึกษาชั้นปีต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักศึกษามีการรู้สารสนเทศด้านการประเมินสารสนเทศ และด้านการใช้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่พบว่าด้านการประเมินสารสนเทศไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการใช้สารสนเทศนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2

4. นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่พบว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนดีมากและผลการเรียนดี มีการรู้สารสนเทศโดยรวมสูงกว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนพอใช้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ นักศึกษาที่มีผลการเรียนดีมากมีการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนพอใช้ และผลการเรียนดี ด้านการประเมินสารสนเทศ นักศึกษาที่มีผลการเรียนดีมากมีการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนพอใช้ และด้านการใช้สารสนเทศ นักศึกษาที่มีผลการเรียนดีมีการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนพอใช้

อังคณา แวซอเหาะ และสุรชาติพิทย์ เกียรติวานิช (2553) ศึกษาและเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตามคณะวิชา และประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 460 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบการรู้สารสนเทศ ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาส่วนใหญ่มีการรู้สารสนเทศโดยรวมในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักศึกษามีความสามารถทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่นักศึกษามีความสามารถสูงสุดคือ ด้านการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รองลงมาคือด้านการกำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ และด้านการประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณและบูรณาการสารสนเทศเข้ากับพื้นฐานความรู้เดิม

2. นักศึกษาคณะต่างกัน มีการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .01 โดยนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจมีการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะศิลปศาสตร์ และคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.1 ด้านการกำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ พบว่านักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มีการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ และคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

2.2 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พบว่านักศึกษาคณะบริหารธุรกิจมีการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ และคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

2.3 ด้านการประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณและบูรณาการสารสนเทศเข้ากับพื้นฐานความรู้เดิม พบว่านักศึกษาคณะบริหารธุรกิจมีการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

2.4 ด้านการใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ พบว่านักศึกษาคณะบริหารธุรกิจมีการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์

2.5 ด้านการเข้าใจประเด็นทางเศรษฐกิจ กฎหมายและสังคมที่เกี่ยวข้องกับการใช้และการเข้าถึงสารสนเทศ รวมทั้งการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรมและชอบด้วยกฎหมาย

พบว่านักศึกษาคณะบริหารธุรกิจมีการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน คณะศิลปศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์

3. นักศึกษาที่มีประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาที่เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศต่างกัน มีการรู้สารสนเทศที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักศึกษาที่มีประสบการณ์ในการเรียนในรายวิชาที่เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศมีการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์ในการเรียนในรายวิชาที่เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาที่มีประสบการณ์ในการเรียนในรายวิชาที่เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศมีการรู้สารสนเทศ ด้านการกำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ ด้านการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้านการประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณและบูรณาการสารสนเทศเข้ากับพื้นฐานความรู้เดิม และด้านการเข้าใจประเด็นทางเศรษฐกิจ กฎหมายและสังคมที่เกี่ยวข้องกับการใช้และการเข้าถึงสารสนเทศรวมทั้งการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรมและชอบด้วยกฎหมาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาที่มีประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาที่เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศมีการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาที่เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ

3.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ ระดับปริญญาตรี โดยศึกษาเฉพาะชั้นปีที่ 1 มีดังนี้

ดวงกมล อุณจิตติ (2546) ศึกษาและเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามคณะ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 จำนวน 320 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบการรู้สารสนเทศ ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่านิสิตมีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนิสิตกลุ่มสาขาวิชาต่างกันพบว่านิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี มีการรู้สารสนเทศแตกต่างจากนิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นิสิตปริญญาตรีประเมินการรู้สารสนเทศของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบการประเมินตนเองของนิสิตกลุ่มสาขาวิชาต่างกันพบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่าระดับการรู้สารสนเทศกับการประเมินตนเองของนิสิตปริญญาตรีไม่มีความสัมพันธ์กัน

กมลรัตน์ สุขมาก (2547) ศึกษาและเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 จำแนกตามคณะใน 4 กลุ่มสาขาวิชา ได้แก่คณะเกษตรศาสตร์

(สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ) คณะนิติศาสตร์ (สาขาสังคมศาสตร์) คณะอักษรศาสตร์(สาขามนุษยศาสตร์) และคณะวิศวกรรมศาสตร์(สาขาวิทยาศาสตร์กายภาพและเทคโนโลยี) กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 จำนวน 710 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามการรู้สารสนเทศ ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่านิสิตมีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 มีการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับมาก 4 ด้านคือ ด้านการตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศ ด้านการกำหนดแหล่งสารสนเทศ ด้านการประเมินสารสนเทศ และด้านการใช้สารสนเทศ และมีการรู้สารสนเทศในระดับน้อย 1 ด้านคือ ด้านการสืบค้นสารสนเทศ และยังพบว่านิสิตชั้นปีที่ 1 ประสบปัญหาในการสืบค้นสารสนเทศในระดับปานกลาง และในระดับน้อย โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ นิสิตขาดความรู้และทักษะในการสืบค้นรายการออนไลน์ (OPAC) นิสิตไม่ทราบวิธีใช้เครื่องมืออำนวยความสะดวก เครื่องหมายบวก/ลบ เครื่องหมายดอกจันในการสืบค้นรายการออนไลน์ บางครั้งนิสิตค้นรายการบรรณานุกรมได้แต่หาตัวเล่มไม่พบ

มูจลินทร์ ผลกล้า (2550) ศึกษาและเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำแนกตามคณะ ประเภทโรงเรียน จังหวัดที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา ระดับผลการเรียน และประสบการณ์ในการเรียนการใช้ห้องสมุดและการรู้สารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 จำนวน 342 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบการรู้สารสนเทศ ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษามีการรู้สารสนเทศโดยรวมทั้ง 5 มาตรฐานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายด้านพบว่านักศึกษามีการรู้สารสนเทศในมาตรฐานที่ 1 การกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศ และมาตรฐานที่ 5 กฎหมายเศรษฐกิจและประเด็นทางสังคมอยู่ในระดับสูง ส่วนการรู้สารสนเทศในมาตรฐานที่ 2 การเข้าถึงสารสนเทศ มาตรฐานที่ 3 การประเมินสารสนเทศ และมาตรฐานที่ 4 การใช้สารสนเทศ มีการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับน้อย

2. เปรียบเทียบการรู้สารสนเทศตามตัวแปรพบว่า

2.1 นักศึกษาคณะต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน รายด้านพบว่านักศึกษาคณะต่างกันมีการรู้สารสนเทศในมาตรฐานที่ 2 การเข้าถึงสารสนเทศ แตกต่างกัน รายคู่พบว่านักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มีการรู้สารสนเทศแตกต่างจากนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ส่วนคู่อื่นๆไม่พบความแตกต่าง

2.2 นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกัน ส่วนรายด้านพบว่านักศึกษามีระดับผลการเรียนที่แตกต่างกัน

มีการรู้สารสนเทศในมาตรฐานที่ 1 การกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศ และมาตรฐานที่ 3 การประเมินสารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนมาตรฐานที่ 4 การใช้สารสนเทศ และมาตรฐานที่ 5 กฎหมายเศรษฐกิจและประเด็นทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบว่าในมาตรฐานที่ 1 การกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศ และมาตรฐานที่ 3 การประเมินสารสนเทศ นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนมากกว่า 3.00 มีการรู้สารสนเทศแตกต่างจากนักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนระหว่าง 2.00 - 2.99 ที่ระดับ 0.05 ในมาตรฐานที่ 4 การใช้สารสนเทศ และมาตรฐานที่ 5 กฎหมายเศรษฐกิจและประเด็นทางสังคม นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนมากกว่า 3.00 มีการรู้สารสนเทศแตกต่างจากนักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนระหว่าง 2.00 - 2.99 ที่ระดับ 0.01

2.3 นักศึกษาที่มีและไม่มีประสบการณ์ในการเรียนวิชาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดมีการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

จารุณี สุปิ่นะเจริญ และนัสดาวดี นุ่มนาค (2551) ศึกษาการรู้สารสนเทศของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 364 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามการรู้สารสนเทศ ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นิสิตมีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านิสิตมีการรู้สารสนเทศด้านการเข้าใจบริบททางสังคม กฎหมาย และเศรษฐกิจ และด้านการกำหนดชนิดและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านการประเมินสารสนเทศและแหล่งที่มาอย่างมีวิจารณญาณรวมทั้งเชื่อมโยงสารสนเทศเข้ากับความรู้เดิมที่มีอยู่ ด้านการใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ และด้านการเข้าถึงสารสนเทศ อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

2. เมื่อเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศ 4 กลุ่มสาขาวิชาโดยรวมพบว่านิสิตมีการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับสมมติฐาน แต่เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านพบว่านิสิตกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์เกษตร และกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในมาตรฐานที่ 1 ด้านการกำหนดชนิดและขอบเขตของสารสนเทศ โดยนิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีการรู้สารสนเทศสูงกว่านิสิตกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์เกษตร ส่วนคู่อื่นๆไม่พบความแตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกาและรูปแบบทักษะบิกซิก (Big 6 Skill Model) สามารถนำเสนอรูปแบบเค้าโครงบทเรียนออนไลน์เพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศที่เหมาะสมกับการ

เรียนรู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหา 6 โมดูลได้แก่ โมดูล 1 ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสารสนเทศ และการรู้สารสนเทศ ลักษณะของผู้รู้สารสนเทศ และชี้ให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการรู้สารสนเทศ โมดูล 2 การวิเคราะห์ความต้องการสารสนเทศ ให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ กำหนดลักษณะหรือคุณสมบัติของสารสนเทศ รวมถึงการวางแผนการสืบค้นเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่ตนต้องการ โมดูล 3 การสืบค้นสารสนเทศ การเลือกทรัพยากรสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศ รวมทั้งการใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศ และเทคนิคการสืบค้นอย่างเหมาะสม โมดูล 4 การประเมินสารสนเทศ หลักเกณฑ์การประเมินความน่าเชื่อถือของสารสนเทศ การวิเคราะห์ และสังเคราะห์สารสนเทศ โมดูล 5 การเรียบเรียงและนำเสนอสารสนเทศ ทักษะการสรุปเนื้อหา การเขียนเรียบเรียงใหม่ และการอ้างอิงหรือบอกแหล่งที่มาของข้อมูลได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ โมดูล 6 จริยธรรมทางสารสนเทศ นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับจรรยาบรรณ การเข้าถึงและการใช้สารสนเทศที่จำเป็นในวงวิชาการและการปฏิบัติตามกฎหมายลิขสิทธิ์

มยุรี ยาวิลาส (2553) ศึกษาและเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยพายัพ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา และประสบการณ์ในการเรียนและการใช้ห้องสมุด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 จำนวน 302 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบการรู้สารสนเทศ ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีการรู้สารสนเทศด้านการกำหนดลักษณะและขอบเขตสารสนเทศอยู่ในระดับดีกว่าทักษะด้านอื่นๆ และมีการรู้สารสนเทศด้านการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอยู่ในระดับน้อยที่สุด นักศึกษากลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีระดับการรู้สารสนเทศแตกต่างกัน โดยนักศึกษากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษากลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ สาขาวิชาพาณิชยศาสตร์ สาขาวิชาบัญชี สาขาวิชาการจัดการ สาขาวิชาการท่องเที่ยว สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ วิศวกรรมศิลป์และประยุกต์ศิลป์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ มีการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับน้อย

3.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ ระดับปริญญาตรี โดยศึกษาสาขา/คณะเดียว คือ

ชูชีพ มามาก (2553) ศึกษาและเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศทางธุรกิจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2-4 จำนวน 403 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบการรู้สารสนเทศ ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาทางธุรกิจของแนนซี เอ. คันทิงแฮม ผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าเกือบทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการเข้าถึงสารสนเทศอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศพบว่านักศึกษาเพศต่างกัน มีการรู้สารสนเทศแตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน นักศึกษาเพศชายมีการรู้สารสนเทศสูงกว่าเพศหญิง นักศึกษาชั้นปีต่างกันมีการรู้สารสนเทศแตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 มีการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีการรู้สารสนเทศแตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี มีการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพอใช้และน้อย

โดยสรุปจากการศึกษางานวิจัยการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศและต่างประเทศสรุปได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาทั้งมหาวิทยาลัย (ซูซิฟ มามาก 2553; ปภาดา เจียวกั๊ก 2547; สายฝน บุญชา 2551; สุพิศ บายคายคม 2550; อังคณา แวซอเหาะ และสุธาทิพย์ เกียรติวานิช 2553; อารีย์ เพชรหวน 2552; อุษณีย์ ศรีสารคาม 2547; Black 2000; Brown & Krumholz 2002; Caravello et al. 2001; Hepworth 1999 และKurbanoglu 2003) และการศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาเฉพาะชั้นปีที่ 1 (กมลรัตน์ สุขมาก 2547; ดวงกมล อุ๋นจิตติ 2546; จารุณี สุปิ่นะเจริญ และนั้ดดาวดี นุ่มนาค 2551; มยุรี ยาวีลาศ 2553; มุจลินทร์ ผลกล้า 2550 และHartman 2001)

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศ จำแนกตามเพศ (ซูซิฟ มามาก 2553; ปภาดา เจียวกั๊ก 2547; สายฝน บุญชา 2551 และRehman & Mohammad 2002) จำแนกตามชั้นปี (ซูซิฟ มามาก 2553; ปภาดา เจียวกั๊ก 2547; สายฝน บุญชา 2551; อารีย์ เพชรหวน 2552 และRehman & Mohammad 2002) จำแนกตามสาขาวิชา (กมลรัตน์ สุขมาก 2547; จารุณี สุปิ่นะเจริญ และนั้ดดาวดี นุ่มนาค 2551; ดวงกมล อุ๋นจิตติ 2546; ปภาดา เจียวกั๊ก 2547; มยุรี ยาวีลาศ 2553; มุจลินทร์ ผลกล้า 2550; สายฝน บุญชา 2551; สุพิศ บายคายคม 2550; อังคณา แวซอเหาะ และสุธาทิพย์ เกียรติวานิช 2553 และอารีย์ เพชรหวน 2552) จำแนกตามผลการเรียน (ซูซิฟ มามาก 2553; ปภาดา เจียวกั๊ก 2547; มุจลินทร์ ผลกล้า 2550 และอารีย์ เพชรหวน 2552) และจำแนกตามประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการสืบค้นสารสนเทศ (มยุรี ยาวีลาศ 2553; มุจลินทร์ ผลกล้า 2550; อังคณา แวซอเหาะ และสุธาทิพย์ เกียรติวานิช 2553 และRehman & Mohammad 2002)

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบการรู้สารสนเทศ (ชูชีพ มามาก 2553; ดวงกมล อุ่นจิตติ 2546; ปภาดา เจียวก๊ก 2547; มยุรี ยาวิลาส 2553; มุจลินทร์ ผลกล้า 2550; สายฝน บุษา 2551; อังคณา แวซอหะ และสุธาทิพย์ เกียรติวานิช 2553; Black 2000 และCaravello et al. 2001) และแบบสอบถามการรู้สารสนเทศ (กมลรัตน์ สุขมาก 2547; จารุณี สุปิ่นะเจริญ และนัสดาวดี นุ่มนาค 2551; สุพิศ บายคายคม 2550; อารีย์ เพชรหวน 2552; อุษณีย์ ศรีสารคาม 2547 และ Kurbanoglu 2003)

ตัวแบบที่ใช้เป็นมาตรฐานการรู้สารสนเทศในระดับอุดมศึกษาของสมาคม ห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา (กมลรัตน์ สุขมาก 2547; จารุณี สุปิ่นะเจริญ และนัสดาวดี นุ่มนาค 2551; ดวงกมล อุ่นจิตติ 2546; ปภาดา เจียวก๊ก 2547; มยุรี ยาวิลาส 2553; มุจลินทร์ ผลกล้า 2550; สายฝน บุษา 2551; อังคณา แวซอหะ และสุธาทิพย์ เกียรติวานิช 2553; อุษณีย์ ศรีสารคาม 2547; Black 2000 และBrown & Krumholz 2002) ตัวแบบมาตรฐาน การรู้สารสนเทศระดับอุดมศึกษาและบุคคลทั่วไปของประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ (สุพิศ บายคายคม 2550; และอารีย์ เพชรหวน 2552) และตัวแบบมาตรฐานการรู้สารสนเทศ สำหรับนักศึกษาทางธุรกิจของ แนนซี เอ. คันนิงแฮม (ชูชีพ มามาก 2553)

ผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (จารุณี สุปิ่นะเจริญ และนัสดาวดี นุ่มนาค 2551; ชูชีพ มามาก 2553; ดวงกมล อุ่นจิตติ 2546; ปภาดา เจียวก๊ก 2547; มุจลินทร์ ผลกล้า 2550; สายฝน บุษา 2551; สุพิศ บายคายคม 2550; อังคณา แวซอหะ และสุธาทิพย์ เกียรติวานิช 2553 และอารีย์ เพชรหวน 2552)

จำแนกรายด้านพบว่าด้านที่นักศึกษามีการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศ (กมลรัตน์ สุขมาก 2547; จารุณี สุปิ่นะเจริญ และนัสดาวดี นุ่มนาค 2551; มยุรี ยาวิลาส 2553; มุจลินทร์ ผลกล้า 2550 และ Kurbanoglu 2003) ส่วนด้านที่นักศึกษามีการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับน้อยคือ ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ (กมลรัตน์ สุขมาก 2547; จารุณี สุปิ่นะเจริญ และนัสดาวดี นุ่มนาค 2551; ชูชีพ มามาก 2553; มยุรี ยาวิลาส 2553; มุจลินทร์ ผลกล้า 2550; สุพิศ บายคายคม 2550; Black 2000; Caravello et al. 2001; Hepworth 1999 และRehman & Mohammad 2002)

งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้เกณฑ์การประเมิน 5 ระดับ (ปภาดา เจียวก๊ก 2547; มยุรี ยาวิลาส 2553; มุจลินทร์ ผลกล้า 2550 และอังคณา แวซอหะ และสุธาทิพย์ เกียรติวานิช 2553) โดยอิงเกณฑ์การประเมินระดับความคิดเห็น คือระดับดีมาก ระดับดี ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด แต่การวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินผลการเรียนทั่วไป คือได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 ถือว่ามีการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่เหมาะสมในการประเมินผล

การเรียนรู้ เพราะเป็นการวัดทักษะการรู้สารสนเทศ ไม่ใช่การวัดความคิดเห็น การใช้เกณฑ์ดังกล่าวจะทำให้ผลการวัดตามแบบทดสอบมีความน่าเชื่อถือเช่นเดียวกับการประเมินผลรายวิชาอื่นๆของมหาวิทยาลัย